

Yük Teslim Talimat Formu'na İlişkin Bilgilendirme

Sayın Üyemiz,

T.C. Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulu, bir dış ticaret firmasının itirazı sonucu T.C. Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı Deniz Ticareti Genel Müdürlüğü'nün yük teslim talimat formu için, konşimento başına 150 TL tavan ücret belirlediği 03.01.2018 gün ve 2018/1 sayılı Genelgesi'nin yürütmesinin durdurulmasına 19 Aralık 2018 tarihinde oy çokluğuyla karar vermiştir. Deniz Ticareti Genel Müdürlüğü'nün konuyla ilgili bildirim yazısı Ek'te bilgilerinize sunulmuştur.

T.C. Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulu'nun vermiş olduğu bu karar, yük teslim talimat formu için tavan ücretin belirlendiği 2018 tarihli bahse konu genelgenin yürütmesinin durdurulmasına ilişkin bir karar olup, yük teslim talimatı formunun işlevini ve işleyişini ortadan kaldırmamaktadır. Bu karara göre, Deniz Ticareti Genel Müdürlüğü'nün böyle bir düzenleme yapma yetkisi bulunmaması gerekçesiyle yük teslim talimat formu için idare tarafından tavan ücret belirlenmesi uygulaması yürürlükten kaldırılmıştır.

Aynı dış ticaret firmasının, denizyoluyla ithal edilen malların alıcısına tesliminde "Yük Teslim Talimat Formu"nun düzenlenmesi ve ibraz edilmesine ilişkin Denizcilik Müsteşarlığı Deniz Ticareti Genel Müdürlüğü'nün 17.05.2011 gün ve 14765 sayılı yazısının hukuka aykırı olduğu iddiası, Danıştay 10. Dairesi'nin 27.10.2015 tarih ve E.2011/9380 K.2015/4632 sayılı ilamı ile reddedilmiştir. Anılan karara yapılan itiraz üzerine, T.C. Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulu tarafından Danıştay 10. Dairesince verilen bu karar bozulmuştur. Danıştay 10. Dairesi dosyayı tekrar değerlendirecektir.

Söz konusu her iki karar da yükün tarafları olan gönderen, taşıyan ve alıcı çerçevesinde, gönderen ile alıcı arasındaki ticari ilişkinin tamamlanmasını müteakip yükün alıcıya tesliminde taşıyanın onayının aranması ve bu işlemin bir belge veya onay mekanizması aracılığıyla gerçekleştirilmesi olarak uygulanan süreci ortadan kaldırmamaktadır. Danıştay, Yargıtay ve son olarak Anayasa Mahkemesi'nin 2018 yılındaki çeşitli kararları, Türkiye Cumhuriyeti olarak imzaladığımız uluslararası taşımacılık anlaşmalarının öngördüğü yükün teslim sürecinde taşıyanın onayının aranmasının zorunluluğunu ve hukukiliğini tescil etmektedir.

UTİKAD olarak üzerinde hassasiyetle durduğumuz en önemli nokta, uluslararası taşımacılıktaki "yük teslim" sürecinin tüm dünyada olduğu gibi, uluslararası taşımacılık konvansiyonlarının öngördüğü doğrultuda Türk Ticaret Kanunu'nda yer verilmiş olan maddelere göre uygulanmaya devam edilmesidir. Yani gönderen tarafından taşıyana verilen talimatlar doğrultusunda düzenlettilerik alıcıya gönderilmiş olan orijinal konşimentonun, alıcı tarafından imzalanarak taşıyana iade edilmesi (Türk Ticaret Kanunu 1236. madde) veya orijinal konşimento olmasa bile, yükün zilyetliğinin alıcıya devredildiğine ilişkin taşıyan onayının, taşıyanın ifa yardımcısı olan geçici depolama yeri, liman işletmesi veya antrepo işleticisine ibraz edilmesi gerekmektedir.

Gönderenin mal bedelini, taşıyanların ve taşıma işini üstlenenlerin ise taşımadan kaynaklanan hak ettikleri alacaklarını (Türk Ticaret Kanunu 870. madde) tahsil edememeleri durumunda, Türk Ticaret Kanunu'nun 891, 923, 1201. maddeleriyle Türk Medeni Kanunu'nun 950 ila 953. maddelerinde öngörülen yük üzerindeki hapis haklarını kullanabilmeleri, malların taşıyan onayı dışında alıcıya teslim edilmemiş olmasına bağlıdır. Taşıyanın onayı olmadan eşyanın alıcısına teslim edilmesi durumunda, gönderenler ve taşıyanlar bu alacaklarını tahsil edememe ve hapis hakkını kullanamama durumu ile karşı karşıya kalabilecektir. Bu halde, eşyayı taşıyanın rızası dışında teslim eden liman işletmesi veya geçici depolama yeri işleticisinin de hukuki ve cezai sorumluluğu doğacaktır.

Yük teslim talimat formu, yük teslim belgesi, etiketli konşimento veya ordino gibi isimlerle anılan bu belge, taşıma hizmetinin ve sözleşmesinin sonlandırılması sürecinde uluslararası hukuki gereklilikler doğrultusunda üretilen bir belge ve/veya onay mekanizması olma işlevini hiçbir belirsizliğe yer bırakmaksızın sürdürmektedir. Bu belge halen, taşıyan tarafından geçici depolama yeri ve antrepolara emaneten teslim edilmiş olan malların alıcısına fiziki olarak teslim edilebilmesi için, geçici depolama yeri ve antrepo işleticilerine basılı veya elektronik olarak ibraz edilmesi zorunlu olan bir onay dokümanıdır.

Malın ithal gümrükleme işlemleri ile alıcıya teslimi birbirinden ayrı ve bağımsız süreçlerdir. İthal edilen eşyanın gümrük süreçleri tamamlandıktan sonra, yapılan taşımacılık sözleşmesinin tamamlanması ve taşıyan veya taşıyanın ifa yardımcısı tarafından alıcıya fiziki olarak teslim edilmesi süreci Gümrük İdaresi'nin yetkisi ve kontrolünde olan bir işlem değildir. Bu işlem doğası gereği her ne kadar gümrüklü saha içinde gerçekleşiyor olsa da Gümrük İdaresi'nin taraf olduğu ve bu nedenle gümrük mevzuatıyla düzenlenen bir alan değildir. Ancak bu hususun gümrük mevzuatında yer almıyor olması, gümrük işlemleri sırasında değil ama yük tesliminde ordino veya benzeri bir onay evrakının aranmayacağı anlamına gelmemektedir. Yukarıda belirtildiği üzere bu sürecin yasal dayanağı Gümrük Kanunu ve mevzuatı değil, Türk Ticaret Kanunu'dur.

Üyelerimiz ile taşıyanların ifa yardımcısı konumunda olan geçici depolama yeri, liman ve antrepo işletmelerinin uygulamayı yukarıdaki açıklamalarımız doğrultusunda sürdürmeleri, ileride hukuki sorunlarla karşılaşmamaları ve ülkemizin dünya değer zincirindeki güvenilirliği açısından önem arz etmektedir.

Saygılarımızla,

27.06.2019

Uluslararası Taşımacılık ve
Lojistik Hizmet Üretenleri Derneği